

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

Nader onderzoek beschermde soorten Omgevingswet

Duiven, Centerpoort-Noord

Gemeente Duiven

Datum: 26 november 2024

Projectnummer: 210276.03

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Besluitgebied	3
1.3	Kwaliteitsborging	6
1.4	Definitie product	7
2	Wettelijk kader	8
2.1	Specifieke zorgplicht	8
2.2	Schadelijke handelingen	8
2.3	Opzetvereiste	9
2.4	Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing	9
3	Ecologie van soorten	11
3.1	Kerkuil	11
3.2	Steenuil	11
3.3	Vleermuizen	11
4	Onderzoekmethodiek	14
4.1	Kerkuil	14
4.2	Steenuil	14
4.3	Vleermuizen	16
5	Resultaten en effectbeoordeling	20
5.1	Kerkuil	20
5.2	Steenuil	23
5.3	Vleermuizen	23
6	Conclusie en advies	26
6.1	Ontheffing Wet natuurbescherming nodig?	26
6.2	Broedperiode en zorgplicht	26
6.3	Vervolgstappen	27
	Geraadpleegde literatuur	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Duiven is voornemens het bestaande bedrijventerrein Centerpoort-Noord uit te breiden. Aan de noordoostzijde is een uitbreiding met 10 hectare voorzien.

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het besluitgebied. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. In dit kader heeft SAB reeds een quick scan natuur (SAB, 2022) uitgevoerd. Uit deze quick scan blijkt dat op voorhand de aanwezigheid van (verblijfplaatsen van) verschillende soorten vleermuizen (ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoovleermuis en watervleermuis), steenuil en kerkuil niet kan worden uitgesloten. Voorliggende rapportage zet de bevindingen van het nader onderzoek naar deze soorten uiteen.

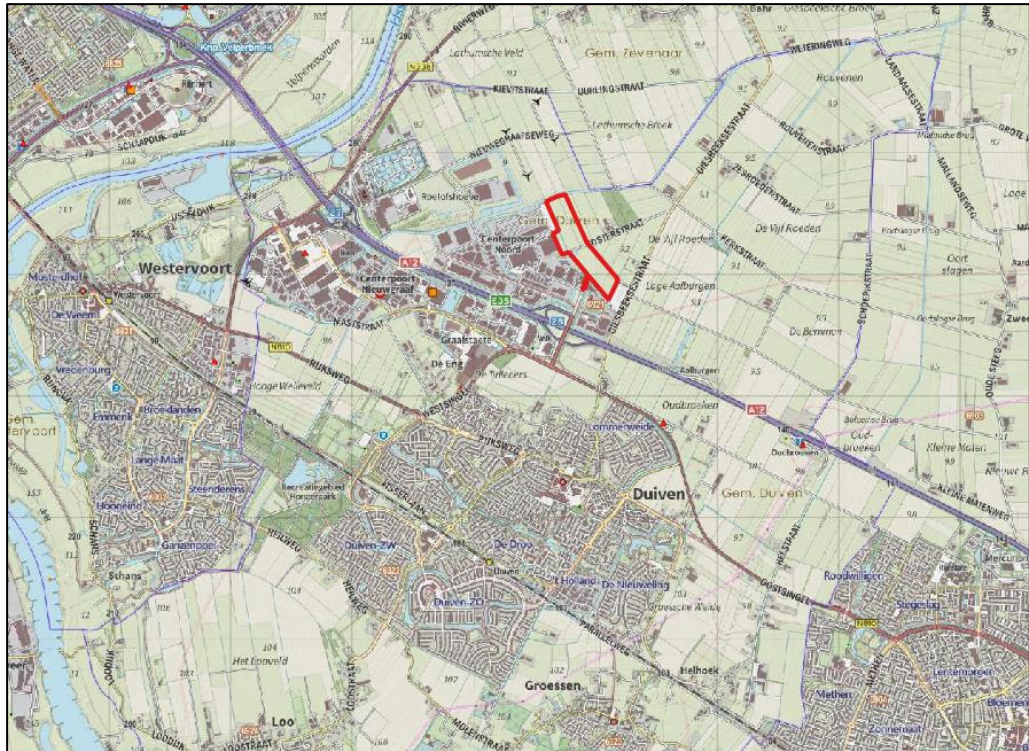
Het doel van het hierna beschreven onderzoek is om de aan- of afwezigheid aan te tonen van voornoemde soorten en om vast te stellen wat de functies van het besluitgebied en het omliggende terrein voor deze soorten zijn. Uiteindelijk wordt op basis van deze bevindingen een advies uitgebracht over de wettelijke consequenties hiervan en eventuele vervolgstappen die noodzakelijk zijn.

1.2 Besluitgebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het besluitgebied bevindt zich in het buitengebied ten noorden van Duiven (gemeente Duiven, provincie Gelderland). De omgeving van Duiven kenmerkt zich door de aanwezigheid van agrarische gronden. In de nabijheid liggen de IJssel, de Oude Rijn en de Neder-Rijn.

De directe omgeving van het besluitgebied kenmerkt zich voornamelijk door de aanwezigheid van het bedrijventerrein Centerpoort-Noord. Dit bedrijventerrein bevindt zich ten westen van het besluitgebied. Verder kenmerkt de omgeving zich door de aanwezigheid van agrarische gronden. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het besluitgebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het besluitgebied (rood omcirkeld). Bron: PDOK.

Luchtfoto met de globale ligging van het besluitgebied (rood omkaderd). Bron: PDOK.

Op 1 juni 2022 zijn tijdens het veldbezoek van de quick scan natuur (SAB, 2022) navolgende foto's gemaakt. De rand aan de zuidwestzijde is begroeid met bomen en struiken, waaronder wilgen, zwarte els, hondsroos en hazelaar. De bomen en struiken vallen net buiten het besluitgebied. Te midden van het besluitgebied bevindt zich een waterlichaam. Dit waterlichaam is omgeven door riet en heeft een oppervlakte van 0,3 ha. Het waterlichaam is verbonden met andere watergangen door middel van duikers. Onderwatervegetatie was niet aanwezig. Langs de verharde weg bevinden zich een aantal bomen van de soorten wilg en zwarte els. Ten zuiden van het besluitgebied,

waar de toegangsweg gerealiseerd zal worden is een klein wandelpad aanwezig, waar langs bomen van de soort eik, es en paardenkastanje staan. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het besluitgebied ten tijde van het veldbezoek.

De koeienweides, foto genomen richting het noorden;

De schapenweide;

Afwateringssloot;

Houtopstand langs het zuidelijke perceel welke net buiten de plangrenzen valt;

Verharde weg te midden van het besluitgebied;

Waterlichaam omgeven door riet;

Locatie waar de ontsluiting wordt gerealiseerd;

Watergang.

1.2.2 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zal er een bedrijventerrein in het besluitgebied aanwezig zijn. Voor de realisatie van het bedrijventerrein worden de weilanden bebouwt. Verder wordt er nog een ontsluitingsweg aangelegd in het zuidelijke gedeelte. De bomen en struiken aanwezig aan de zuidwestzijde vallen bijna volledig buiten het besluitgebied en blijven dan ook voor het grootste gedeelte behouden. Ten behoeve van de toegangsweg zal er echter wel een opening en/of openingen in deze bomenrij worden gerealiseerd. Tevens wordt er een ontsluiting ter hoogte van de Kosterstraat gerealiseerd. Binnen het bedrijventerrein zullen een groot logistiek bedrijf en vrachtwagenwasplaats (met enkele voorzieningen) vestigen. De vestiging van overige bedrijvigheden is ten tijde van rapportage onbekend, maar zal maximaal milieucategorie 3.2 betreffen. Daarnaast zal er aan de noordoostzijde van besluitgebied een bomenrij aangeplant worden.

1.3 Kwaliteitsborging

Kwaliteit van het ecologisch onderzoek en het geleverde product staat bij SAB hoog in het vaandel. Mede daarom zijn wij aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB); de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Om te allen tijde aan onze standaard te voldoen, hanteren wij de volgende werkwijze:

- Het onderzoek wordt uitgevoerd conform geldige onderzoeksprotocollen, zoals het vleermuisprotocol (2021), de kennisdocumenten van BIJ12 (2017) en de soortinventarisatieprotocollen van het NGB (2023).
 - Het afwijken van de protocollen vindt enkel plaats indien dit ecologisch goed te onderbouwen en te rechtvaardigen is.
 - Het onderzoek wordt enkel uitgevoerd door deskundigen op het gebied van de betreffende soorten. Ecologen in opleiding tot deskundige zijn tijdens veldonderzoek altijd onder begeleiding van een deskundige. Onder een ecologisch deskundige verstaan we iemand met aantoonbare ervaring en kennis op het gebied van soortspecifieke ecologie en die voldoet aan één of meerdere van onderstaande punten (www.rvo.nl):
- 1 Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;

- 2 Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- 3 Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- 4 Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- 5 Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van de Nederlandse natuur.
 - Nadat het eerste conceptrapport gereed is, beoordeelt een collega het rapport op inhoud en vorm. De auteur verwerkt de geplaatste opmerkingen of bespreekt deze met de beoordelaar om zo tot een eensluidend advies te komen.

1.4 Definitie product

Het product wat in deze rapportage geleverd wordt is een “nader onderzoek beschermde soorten” conform de begrippenlijst van het Netwerk Groene Bureaus (NGB 2020) en omvat daarmee alle eisen die het NGB aan dit product stelt.

2 Wettelijk kader

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Omgevingswet (wetten.overheid.nl). De artikelen waarin in dit hoofdstuk naar wordt verwezen, komen allen uit deze wet.

2.1 Specifieke zorgplicht

Voor al de in het wild levende soorten in Nederland geldt een specifieke zorgplicht (artikel 11.27 Bal). Hiermee worden alle activiteiten verboden die iemand verricht waarvan die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat dit activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor alle in het wild levende planten en dieren. Diegene is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken, of om die activiteit niet uit te voeren als dit redelijkerwijs mogelijk is. Dit houdt specifiek in dat diegene kennis moet nemen van aanwezige beschermde soorten, soorten van bijlage IX van het Bal en Rode lijstsoorten. Daarna moet diegene nagaan of nadelige gevolgen worden uitgesloten. Als deze gevolgen niet zijn uit te sluiten, moeten hiervoor passende preventieve maatregelen getroffen worden. Er moet nagegaan worden of deze maatregelen werken. Als blijkt dat deze niet werken moet de activiteit gestaakt worden en moet de schade hersteld worden.

2.2 Schadelijke handelingen

Voor een aantal soorten is door middel van de beschrijving van schadelijke handelingen een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (artikel 11.37 t/m 11.40 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)), voor Habitatrichtlijnsoorten (artikel 11.46 t/m 11.48 Bal) en voor Andere soorten (artikel 11.54 Bal).

2.2.1 *Vogelrichtlijnsoorten*

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende schadelijke handelingen relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

2.2.2 *Habitatrichtlijnsoorten*

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende schadelijke handelingen relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

2.2.3 *Andere soorten*

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet nog een aantal andere dier- en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende schadelijke handelingen relevant: het is verboden de beschermde diersoorten opzettelijk te doden of te vangen en om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en het is verboden om de beschermde plantensoorten opzettelijk te plukken, ontwortelen of te vernielen.

2.3 **Opzetvereiste**

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert (Europese Commissie, 2007). Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

2.4 **Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing**

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de verboden van de wet. De provincie Gelderland heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.1.1 beschreven schadelijke handelingen niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode (artikel 11.45 Bal). Gedragscodes kunnen

daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de Vogelrichtlijnsoorten, de Habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten.

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een vergunning verlenen om de schadelijke handelingen onder voorwaarden toch uit te mogen voeren (artikel 8.74j t/m l, Bkl). Hierbij geldt per beschermingsregime dat aan minimaal één van de betreffende wettelijke belangen voldaan moet worden. Deze staan voor respectievelijk vogelrichtlijnsoorten, habitatrichtlijnsoorten en andere soorten genoemd in artikel 8.74j, 8.74k en 8.74l Bkl. Ook moet voor alle beschermingsregimes aangetoond worden dat geen sprake is van een andere bevredigende oplossing en dat de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten.

3 Ecologie van soorten

3.1 Kerkuil

De kerkuil komt voor in cultuurland met gras- en bouwlanden die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Kerkuilen broeden vooral in de hoge, donkere en tochtvrije delen van boerenschuren, kerken, kastelen en torens en bij hoge uitzondering in een holle boom. Tegenwoordig broedt 90 procent van de gevallen in een speciale nestkast. De kerkuil is zeer honkvast en blijft zijn hele leven in de buurt van zijn gekozen leefgebied. De broedlocatie is vaak een andere als de winterverblijfplek (BIJ12b, 2017; SOVON, 2002).

3.2 Steenuil

De steenuil is de kleinste uilensoort die in Nederland broedt. Ze zijn sterk gebonden aan kleinschalig agrarisch cultuurlandschap. Ze blijven het gehele jaar in ons land. Koppels zijn territoriaal en verblijven het hele jaar binnen het territorium. Het activiteitsgebied rond de nestplaats is enkele honderden meters. De grootte van het territorium hangt af van het voedselaanbod en de leeftijd van het mannetje en ligt tussen de 5 en 30 hectare. Voor een ervaren mannetje voldoet een kleiner territorium dan voor een onervaren mannetje. Een koppel steenuilen blijft in principe voor het leven bij elkaar. Bij uitzondering gaat één van de partners naar een nabijgelegen territorium.

Het nest van een steenuil bevindt zich voornamelijk op de erven van boerderijen. De nesten zitten daar onder het dak, in schuurtjes of in een steenuilkast. Daarnaast zijn nesten te vinden in holtes in knotbomen of oude hoogstamfruitbomen.

Het voedsel van de steenuil is zeer gevarieerd. De steenuil jaagt het liefst op muizen, aangezien dit voor een steenuil een relatief grote prooi is en daarmee veel voedsel oplevert. Indien muizen minder voorhanden zijn, wordt ook gejaagd op kleine vogels, kevers, andere insecten, kikkers, salamanders en regenwormen. Per jaar kan het voedselaanbod sterk verschillen in een territorium. Derhalve is een gevarieerd leefgebied met een divers prooiaanbod van groot belang. Dit gevarieerde landschap betreft een open tot halfopen landschap met afwisselend korte en verruigde vegetatie, erven met bebouwing, beplanting, moestuinen en kleine weilanden. Daarnaast moet een territorium grotendeels vrij zijn van verstoring of versnippering door grote wegen.

De broedperiode van de steenuil loopt van februari tot en met juli. In deze periode wordt de nestplaats zeer intensief gebruikt. Buiten deze periode wordt de nestplaats ook gebruikt, zij het minder vaak. Van februari tot en met april zijn de steenuilen zeer actief met het bewaken van hun territorium, door middel van het produceren van een territoriumroep (BIJ12a, 2017; vogelbescherming.nl; sovon.nl).

3.3 Vleermuizen

Elke vleermuissoort heeft een eigen specifiek scala aan eisen waaraan een leefgebied moet voldoen, om zich succesvol te kunnen handhaven. De verblijfplaatsen,

vliegroutes en foerageergebieden nemen hierin een centrale plaats in. Deze worden hieronder besproken.

3.3.1 *Verblijfplaats*

Net als alle zoogdieren zoeken ook vleermuizen een beschermde ruimte op om te slapen, hun jongen te baren en groot te brengen. Dit is de zogenaamde vaste rust- en verblijfplaats. Vleermuizen bezitten door het jaar heen een groot scala aan verschillende soorten verblijfplaatsen om in bovengenoemde behoefte te voorzien. Er wordt voor deze diergroep onderscheid gemaakt tussen kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen. In de kraamverblijfplaats worden de jongen (één per vrouwtje) gebaard en gezoogd. In dergelijke verblijfplaatsen scholen meerdere vrouwtjes (met jongen) bij elkaar. De omvang van een dergelijke kolonie verschilt per locatie en per soort. Van de gewone dwergvleermuis is bijvoorbeeld bekend dat zij groepen vormt van circa 50 tot 120 individuen (BIJ12, 2017c). Bij de laatvlieger zijn deze groepen geregeld kleiner: 10 tot 60 vrouwtjes (Dietz et al., 2011).

In zomerverblijfplaatsen bevinden zich de volwassen mannetjes en vrouwtjes die zich niet voortplanten. Hier zijn geen grote groepen vleermuizen aanwezig. In de paarverblijfplaatsen vindt de paring plaats. Mannetjes bezetten dan een verblijfplaats met daaromheen zijn territorium en proberen vrouwtjes hiernaartoe te lokken om te paren. In de winterverblijfplaats overwinteren de vleermuizen (www.vleermuis.net). Gewone dwergvleermuizen kunnen zowel in kleine als in grote groepen overwinteren (BIJ12, 2017c). De meervleermuis overwintert weer in grotten of bunkers en andere soorten trekken weg uit Nederland naar warmere oorden (www.vleermuis.net).

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten (Dietz et al., 2011; Zoogdierverseniging en Probos, 2012).

Vleermuizen leven door het jaar heen in een netwerk van verschillende verblijfplaatsen, maar ook in een netwerk van verschillende verblijfplaatsen tijdens hetzelfde seizoen. Afhankelijk van soort en situatie is er sprake van een hoofdverblijfplaats met satellietverblijfplaatsen of van meer gelijkwaardige verblijfplaatsen. Zelfs kraamverblijfplaatsen kunnen van de ene op de andere dag verlaten zijn, waarbij de vrouwtjes hun jongen hangend aan de buik met zich meedragen. Tussen winterverblijfplaatsen wordt minder gewisseld (www.vleermuis.net). Bij de gewone dwergvleermuis liggen alle verblijfplaatsen binnen een straal van 20 kilometer bijeen (BIJ12, 2017c). Bij grotere vleermuissoorten als de rosse vleermuis is dit gebied vele malen groter (BIJ12, 2017d).

3.3.2 *Vliegroutes*

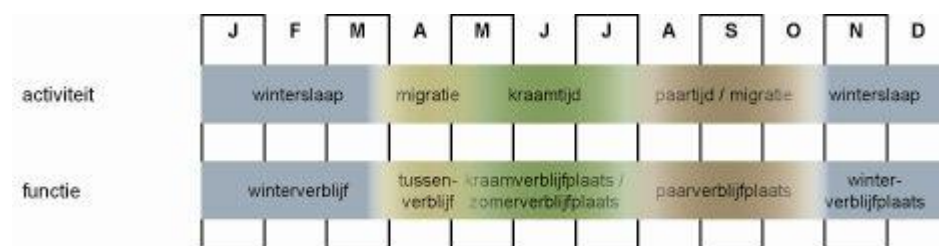
Vanuit hun verblijfplaatsen moeten de vleermuizen hun weg kunnen vinden op zoek naar voedsel. Met behulp van hun sonar moeten ze wegwijs worden in de omgeving tussen verblijfplaats en foerageergebied. Bepaalde vleermuissoorten, zoals de gewone dwergvleermuis, gebruiken hiervoor vaak een vaste route naar het foerageergebied. Lijnvormige elementen als een bomerij of watergang met opgaande begroeiing zijn hierbij vaak belangrijk voor hun oriëntatie (www.vleermuizenindestad.nl, Limpens et al., 2004).

3.3.3 *Foerageergebied*

Vleermuizen gebruiken verschillende typen gebieden om voedsel te vinden. Hiertoe heeft elke vleermuissoort zich op enige wijze gespecialiseerd. Een overeenkomst is dat ze allen beschutting van wind zoeken. Enerzijds om energie te besparen, anderzijds vanwege de hoeveelheid insecten. De gewone dwergvleermuis foerageert bijvoorbeeld vooral in open ruimtes in bosachtig gebied of langs wind beschutte, lijnvormige elementen, zoals bomerijen of watergangen (BIJ12, 2017c). De laatvlieger foerageert ten opzichte van de gewone dwergvleermuis in dezelfde soort gebieden maar dan hoger in de lucht en zolang de wind het toe laat boven opener terrein. De watervleermuis foerageert meestal boven open water (www.vleermuizenindestad.nl).

3.3.4 *Jaarcyclus vleermuizen*

Vleermuizen gebruiken dus een netwerk van deelleefgebieden met verschillende functies. De in Nederland meest voorkomende soorten volgen daarbij een duidelijke seizoenscyclus: beginnend bij winterslaap, achtereenvolgens migratie, kraamperiode, balts- of paartijd, trek en tenslotte weer winterslaap (www.vleermuizenindestad.nl). zie onderstaand tijdschema.

Jaarcyclus van vleermuizen. Bron: Zoogdiervereniging

4 Onderzoeksmethodiek

4.1 Kerkuil

Het doel van dit onderzoek is om te bepalen of nestplaatsen of essentieel leefgebied van de kerkuil in het besluitgebied en de omgeving aanwezig zijn. De uitvoering heeft plaatsgevonden conform het Kennisdocument kerkuil (BIJ12, 2017g). Hierbij zijn minimaal drie veldbezoeken uitgevoerd waar gelet is op krijsende uilen en bedelende jongen, in de periodes februari tot en met maart en juni tot en met augustus. Daarnaast dient eenmaal een sporenonderzoek in het besluitgebied uitgevoerd te worden. Tenslotte dient navraag gedaan te worden bij de bewoners en omwonenden of bij een plaatselijke uilenwerkgroep.

In dit geval zijn de veldbezoeken voor krijsende uilen en bedelende jongen gecombineerd met steenuilonderzoek (periode februari – maart) en vleermuisonderzoek (periode juni – augustus). Zie respectievelijk paragraaf 4.2.1 en 4.3.1 voor de verschillende datums waarop onderzoek in het besluitgebied heeft plaatsgevonden. Het sporenonderzoek is gecombineerd met het sporenonderzoek voor de steenuil, zie paragraaf 4.2.3. Ten slotte is contact gelegd met omwonenden van het besluitgebied, namelijk de eigenaar van de melkveehouderij ten noorden van het besluitgebied. Hierbij is ook navraag gedaan naar informatie over de aanwezigheid van steenuilen. De weersomstandigheden bij de veldbezoeken waarmee dit is gecombineerd, voldoen ook voor de kerkuil.

4.2 Steenuil

4.2.1 Territoriumonderzoek

Het doel van territoriumonderzoek is om te bepalen waar in en in de omgeving van het besluitgebied territoria van steenuilen aanwezig zijn. Het onderzoeksgebied bestaat in de basis uit het besluitgebied en het gebied van 300 meter hieromheen. Delen binnen dit gebied die op voorhand ongeschikt zijn als leefgebied voor de steenuil zijn hieruit verwijderd. Het gaat dan met name om het bedrijventerrein ten (zuid)westen van het besluitgebied. De verwachting is namelijk niet dat steenuilen hun territorium en leefgebied in een dorp- of stadskern hebben. Derhalve blijft het onderzoeksgebied over, zoals in navolgende afbeelding is weergegeven. Door ook in geschikte gebieden in de omgeving te onderzoeken, wordt ook duidelijk waar de territoria van de steenuilen in de omgeving van het besluitgebied liggen. Zo wordt duidelijk hoe de situatie van het besluitgebied zich tot de omgeving verhoudt. Ook wordt zo duidelijk of, wanneer er steenuilen aanwezig zijn in het besluitgebied, er eventueel uitwijkmogelijkheden zijn voor deze uilen in de omgeving.

Het onderzoeksgebied van het territoriumonderzoek omvat het besluitgebied (rood) en een gebied van 300 meter (blauw) eromheen. Het bedrijventerrein ten zuidwesten (paars) van het onderzoeksgebied is op voorhand ongeschikt voor de steenuil en geen onderdeel van het onderzoeksgebied.

Het onderzoeksgebied, inclusief het besluitgebied, is onderzocht vanaf de akkerlanden aan weerszijden van de Kosterstraat, openbare wegen en particuliere wegen. Door lokgeluiden onder andere vanaf deze wegen af te spelen is er een voldoende dicht netwerk van looproutes ontstaan om een goed onderzoek uit te kunnen voeren. Zie voor de looproutes voorgaande afbeelding.

Het territoriumonderzoek is uitgevoerd conform het Soortinventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2017), in de periode februari tot en met april. Het onderzoek bestond uit drie onderzoeksrondes. Tussen de eerste en laatste onderzoeksronde zit een tussenperiode van minimaal een maand.

Tijdens de veldbezoeken zijn vanaf minimaal een half uur na zonsondergang gedurende circa twee uur territoriumroepen en sociale roepen van steenuilen genoteerd. Om dergelijke roepjes van de steenuil uit te lokken werden tijdens deze avondbezoeken ook de territoriumroep van het mannetje op verschillende locaties afgespeeld. Elk roepend mannetje vertegenwoordigt een territorium. In navolgende tabel is weergegeven wanneer de veldbezoeken zijn uitgevoerd en onder welke weersomstandigheden. In dit geval zijn alle veldbezoeken bij goede weersomstandigheden uitgevoerd. Weergegevens zijn geraadpleegd via de websites van het KNMI, Weer.nl en Buienradar.nl.

Tabel met onderzoeksgegevens. De zonsondergang is van belang, omdat volgens het protocol het veldbezoek pas een half uur na zonsondergang mag starten. Ook moet het goed weer zijn, zonder neerslag en geen harde wind (maximaal windkracht 3 Bft). Daarom is ook de windkracht en neerslag opgenomen.

Datum	Zon onder	Tijd (start)	Tijd (eind)	Temp. (°C)	Wind (Bft)	# veldwerkers	Neerslag	Omstandigheden
14-2-2023	17:56	19:00	21:00	6	1	2	Geen	Goed
07-3-2023	18:24	20:30	22:30	4	3	2	Geen	Goed
27-3-2023	19:59	20:30	22:30	11	1	2	Geen	Goed

4.2.2 Informatie plaatselijke uilenwerkgroep en omwonenden

Voor dit onderzoek is contact gezocht met de lokale steenuilenwerkgroep. Deze hebben een mail ontvangen met de vraag of ze weet hebben van steenuilen in het besluitgebied of in de omgeving. Daarnaast is er gedurende het veldbezoek ten behoeve van de quick scan een gesprek geweest met de eigenaar van de melkveehouderij.

4.2.3 Sporenonderzoek

Op 28 juni 2023 is door een veldwerker sporenonderzoek naar de steenuil verricht. Dit sporenonderzoek heeft in en rondom het besluitgebied plaatsgevonden. Het doel van dit onderzoek is om een inschatting te maken van het gebruik van de steenuil van het besluitgebied. Er werd voornamelijk gelet op de aanwezigheid van steenuilen zelf, braakballen en poepsporen (krijtstrepen).

4.3 Vleermuizen

4.3.1 Onderzochte soorten, functies en onderzoeksomstandigheden

Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden volgens de richtlijnen zoals deze zijn verwoord in het Vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2021). Om aan deze richtlijnen te kunnen voldoen is allereerst beoordeeld welke vleermuissoorten mogelijk in het besluitgebied voor kunnen komen en welke functies het voor deze soorten kan vervullen. Deze beoordeling is gebaseerd op de bekende verspreiding van in Nederland voorkomende vleermuizen, de ecologie van de soorten en de aangetroffen situatie. In navolgend overzicht is deze beoordeling uiteengezet.

Beoordeling van mogelijk aanwezige soorten en de functies die de situatie in het onderzoeksgebied zou kunnen vervullen (x = functie is niet uit te sluiten, - = functie is uit te sluiten).

Vleermuissoort	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf	Winterverblijf
Ruige dwergvleermuis	-	x	x	x
Gewone grootoorvleermuis	x	x	x	-
Rosse vleermuis	x	x	x	x
Watervleermuis	x	x	x	x

De mogelijk aanwezige vleermuissoorten en functies, zoals weergegeven in voorgaand overzicht, zijn in dit onderzoek onderzocht. Uit de quick scan natuur (SAB, 2022) is gebleken dat er twee bomen met holten aanwezig zijn, zie hiervoor

navolgende afbeelding. Hierbij zijn verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten onderzocht voor de ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis.

Globale ligging van het besluitgebied (rood omkaderd) met daarin met blauwe stippen aangegeven in welke twee bomen holtes aanwezig zijn.

Essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes worden niet verwacht in het besluitgebied, maar bij ieder veldbezoek wordt ook op foeragerende individuen gelet in de onderzochte delen van het besluitgebied.

Om voor deze soorten te voldoen aan de onderzoekseisen van het vleermuisprotocol zijn de veldbezoeken uitgevoerd zoals is weergegeven in navolgende tabellen. In deze tabellen zijn ook de weersomstandigheden en het aantal onderzoekers weergegeven. Tevens is weergegeven wanneer welke functies zijn onderzocht.

Data, tijden, onderzoeksomstandigheden en onderzochte functies tijdens de uitgevoerde onderzoeken.

Veldonderzoeksdata	01-06-2023	29-06-2023	23-8-2023	15-9-2023
Zon op	05:23	05:20	06:33	07:10
Zon onder	21:44	21:58	20:42	19:48
Tijd (start)	21:30	02:15	23:00	21:15
Tijd (eind)	00:15	05:20	01:00	23:15
Temperatuur (°C)	12-11	17-18	15-13	17-16
Windkracht (Bft)	3	2	2	2

Neerslag	Geen	Geen	Geen	Geen
Weersomstandigheden	Goed	Goed	Goed	Goed
Aantal onderzoekers	2	2	2	2
Onderzochte soorten	Alle	Alle	Alle	Alle
Onderzochte Functies				
Kraamverblijfplaatsen	x	x		
Zomerverblijfplaatsen	x	x		
Paarverblijfplaatsen			x	x
Foerageergebied	x	x	x	x

4.3.2 Methode

De onderzoekers hebben zich gedurende het veldonderzoek over het onderzoeksgebied verspreid en gezocht naar vleermuizen door middel van zichtwaarnemingen en het gebruik van batdetectors. Navolgende waarnemingen zijn belangrijk en zijn in ieder geval genoteerd:

- Vleermuizen die in of uit een gebouw, boom, etc. vliegen. Dit wijst op de aanwezigheid van een verblijfplaats;
- Zwermgedrag; vleermuizen die een tijdje en op een typische manier op een bepaalde plek rondvliegen. Vaak met meerdere vleermuizen, maar kan ook alleen. Dit kan duiden op een verblijfplaats.
- Paargedrag, zoals baltsactiviteit van mannelijke vleermuizen. Dit kan bijvoorbeeld wijzen op de aanwezigheid van een paarterritorium en paarverblijfplaatsen.
- Foeragerende vleermuizen. Hierbij is van belang hoeveel vleermuizen foerageren en of nog andere functies in de buurt aanwezig zijn. Op basis van deze waarnemingen is bepaald of sprake is van essentieel foerageergebied.
- Meerdere vleermuizen die een bepaalde route vliegen. Dan is meestal sprake van een vliegroute van vleermuizen. Op basis van deze waarnemingen en een inschatting van de omgeving is bepaald of sprake is van een essentiële vliegroute.

4.3.3 Batdetectors

Het onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen is uitgevoerd door middel van zichtwaarnemingen en onderzoek met batdetectors. In dit onderzoek zijn de typen Petterson D240X, Petterson M500 en Batlogger M gebruikt. Een batdetector is een apparaat dat de onhoorbare, ultrasone geluiden van vleermuizen opvangt en vertaalt in voor mensen hoorbare geluiden. Door interpretaties van ritme, klank en hoogte van het door het apparaat uitgezonden geluid kunnen de meeste soorten vleermuizen worden onderscheiden en op naam worden gebracht. Met behulp van deze detectoren kunnen opnames worden gemaakt die eventueel achteraf geanalyseerd kunnen worden met behulp van computerprogramma's. Met name voor de soorten van het geslacht *Myotis* is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen.

4.3.4 Weersomstandigheden

De vleermuisveldbezoeken mogen alleen bij goede weersomstandigheden uitgevoerd worden. Deze eisen zijn ook in het vleermuisprotocol opgenomen. Als de weersomstandigheden onvoldoende zijn, is de vleermuisactiviteit lager dan bij goede

weersomstandigheden en geven de waarnemingen geen goed beeld van het veldgebruik van het onderzoeksgebied. In dit geval zijn alle veldbezoeken bij goede weersomstandigheden uitgevoerd. Weergegevens zijn geraadpleegd via de websites van het KNMI, Weer.nl en Buienradar.nl.

5 Resultaten en effectbeoordeling

5.1 Kerkuil

5.1.1 Resultaten

5.1.1.1 Informatie omwonenden

Uit het gesprek met de eigenaar van de melkveehouderij (pers. com.) gedurende het veldbezoek van de quick scan natuur (2022, SAB) is gebleken dat er een kerkuilenkast aanwezig is in de oostelijke schuur. Zie navolgende afbeelding.

Globale ligging van het besluitgebied (rood omkaderd) met daarbuiten in de oostelijke schuur van de melkveehouderij een nestkast en tevens nestplaats van de kerkuil.

5.1.1.2 Territoriumonderzoek

14 februari 2023

Tijdens dit veldbezoek is eenmaal een roep gehoord van de kerkuil op korte afstand van de melkveehouderij. Verder zijn er geen waarnemingen gedaan van de kerkuil.

7 maart 2023

Gedurende dit veldbezoek zijn in zijn geheel geen waarnemingen gedaan van de kerkuil. Tevens is er onderzoek gedaan middels een warmtecamera. Hiermee zijn ook geen waarnemingen gedaan van de kerkuil of andere uilensoorten.

27 maart 2023

Gedurende het veldbezoek is wederom geen waarneming gedaan van de kerkuil.

5.1.1.3 Sporenonderzoek

Gedurende dit veldbezoek zijn er bij de melkveehouderij braakballen en poepsporten gevonden in de directe omgeving van de nestkast (zie navolgende afbeelding). In het gebied tussen de melkveehouderij en het besluitgebied en in het besluitgebied zelf, zijn geen sporen aangetroffen van de kerkuil. Uit persoonlijke communicatie met de melkveehouder bleek dat er jongen aanwezig zijn die kort ervoor door de kerkuilenwerkgroep geringd zijn.

Braakbal in de oostelijke schuur van de melkveehouderij naast de nestkast en tevens nestplaats van de kerkuil.

5.1.2 **Effectenbeoordeling**

Uit de resultaten blijkt dat er een kerkuilenkast ten oosten van het besluitgebied aanwezig is in de schuur bij de melkveehouderij. Deze kerkuilenkast is in gebruik als nestlocatie. Het besluitgebied is waarschijnlijk onderdeel van het territorium van de kerkuil aangezien deze tussen de 60 tot 1200 hectare groot zijn. Daarnaast bevindt het besluitgebied zich op circa 250 ten zuidwesten van de melkveehouderij. Echter is er gedurende geen van de veldbezoeken een foeragerende kerkuil of anderszijds een binding van de kerkuil met het besluitgebied aangetoond. Gedurende de bezoeken ten behoeven van het vleermuisonderzoek zijn in het besluitgebied ook geen waarnemingen gedaan van de kerkuil. Er zijn ook geen sporen (braakballen, poepsporten, etc.)

aangetroffen in het besluitgebied of tussen de melkveehouderij en het besluitgebied. Daarnaast is er verder ten noorden, oosten en zuidoosten van het besluitgebied en de nestkast een grote oppervlakte aan geschikt leefgebied aanwezig. Het is al met al uitgesloten dat de kerkuil het besluitgebied intensief als jachtgebied gebruikt. Sporadische aanwezigheid van de kerkuil is wel mogelijk en waarschijnlijk. Van essentieel jachtgebied in het besluitgebied is echter al met al geen sprake. Het is daarom uitgesloten dat er essentieel leefgebied verloren gaat ten behoeve van de ontwikkeling van het besluitgebied. Wel dient lichtverstoring gedurende de aanleg- en gebruiksfase door verstrooiing van licht op potentieel jachtgebied ten oosten van het plangebied voorkomen te worden. Dit houdt in dat er tijdens de aanlegfase bijvoorbeeld geen bouwverlichting uitstraalt op naastliggende akkers. Gedurende de gebruiksfase zal er een bomenrij aan de noordoostzijde aangeplant zijn waardoor mogelijke verstrooiing van licht geblokkeerd wordt. Echter dienen er ook maatregelen getroffen te worden waardoor verlichting van omliggend groen verder voorkomen wordt. Er dient gerichte verlichting gebruikt te worden waarbij dit gericht wordt op bebouwing. Zo wordt potentieel foerageergebied van de kerkuil niet verstoord.

Er is daarnaast mogelijk wel sprake van een (tijdelijke) verstoring van de nestplaats. Met de aanlegfase of gebruiksfase zou namelijk zoveel verstoring kunnen plaatsvinden dat het kerkuilkoppel de nestplaats verlaat, of dat het koppel geen of minder jongen meer groot kan brengen. In deze gevallen wordt de functionaliteit van de nestplaats aangetast. Ook dan is sprake van een schadelijke handeling en daarmee overtreding van de Omgevingswet.

Gedurende de gebruiksfase zullen er bedrijvigheden met maximale milieucategorie 3.2 vestigen. De richtafstand van dergelijke bedrijvigheden voor de mens op tot 'rustige woonwijk' of 'rustig buitengebied' is maximaal 100 meter op basis van geur, stof en geluid. De nestplaats is op 250 meter afstand gelegen en daarnaast gevestigd in een melkveehouderij. Mogelijk is deze nestplaats onderhavig aan meer geluid dan een 'rustige woonwijk' of 'rustig buitengebied'. Al met al kan derhalve gesteld worden dat er geen sprake zal zijn van verstoring van de nestplaats in de gebruiksfase.

Gedurende de aanlegfase dienen echter maatregelen getroffen te worden om verstoring door bouwgeluiden op de nestplaats te voorkomen. Werkzaamheden met plotseiling harde geluiden (zoals heien) dienen in de minst kwetsbare periode van de kerkuil uitgevoerd te worden, namelijk van september tot en met januari (BIJ12, 2017). Daarnaast dient de weg langs de melkveehouderij, de Kosterstraat, niet gebruikt te worden als bouwroute. Als deze maatregelen getroffen worden, kan geluidsverstoring op de nestplaats gedurende de aanlegfase voorkomen worden. Indien deze maatregelen niet nageleefd kunnen worden, is het voorkomen van verstoring niet gewaarborgd. In dat geval moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan een vergunning beschermde soorten noodzakelijk.

5.2 Steenuil

5.2.1 Resultaten

5.2.1.1 Informatie plaatselijke uilenwerkgroep

Er is geen reactie ontvangen op de mail van de lokale steenuilenwerkgroep, ook niet na tweemaal het sturen van een herinneringsmail. Daarnaast is uit het gesprek met de eigenaar van de melkveehouderij (pers. com.) gedurende het veldbezoek van de quick scan natuur (2022, SAB) tevens geen informatie naar voren gekomen betreffende zichtwaarnemingen van de steenuil.

5.2.1.2 Territoriumonderzoek

Tijdens het uitgevoerde onderzoek zijn in zijn geheel geen steenuilen waargenomen. Ook tijdens andere veldbezoeken voor andere soorten is deze uilensoort niet gezien of gehoord. De steenuil is derhalve niet aanwezig in het besluitgebied. Deze soort ondervindt derhalve geen negatief effect met de geplande ruimtelijke ontwikkeling.

5.2.1.3 Sporenonderzoek

Tijdens het sporenonderzoek zijn in het besluitgebied geen sporen van de steenuil aangetroffen.

5.2.2 Effectenbeoordeling

Uit de resultaten blijkt dat de steenuil niet aanwezig is in (de wijdere omgeving van) het besluitgebied. Deze soort ondervindt derhalve geen negatief effect met de geplande ruimtelijke ontwikkeling.

5.3 Vleermuizen

5.3.1 Resultaten en zomer- en kraamverblijfonderzoek

5.3.1.1 1 juni 2023

Tijdens dit veldbezoek zijn in zijn geheel geen verblijfplaatsen vastgesteld. Er zijn enkel overvliegende en/of foeragerende gewone dwergvleermuis individuen waargenomen. De eerste waarneming was om 22:06 uur. Er was verder weinig activiteit gedurende dit veldbezoek.

5.3.1.2 29 juni 2023

Tijdens dit veldbezoek zijn in zijn geheel geen verblijfplaatsen vastgesteld. Er zijn overvliegende en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen rondom de te onderzoeken bomen. De laatste waarneming was om 04:35 uur en betrof een overvliegende ruige dwergvleermuis. Er was weinig vleermuisactiviteit gedurende dit veldbezoek, er is 10 keer een vleermuis waargenomen.

5.3.2 Resultaten paarverblijfonderzoek

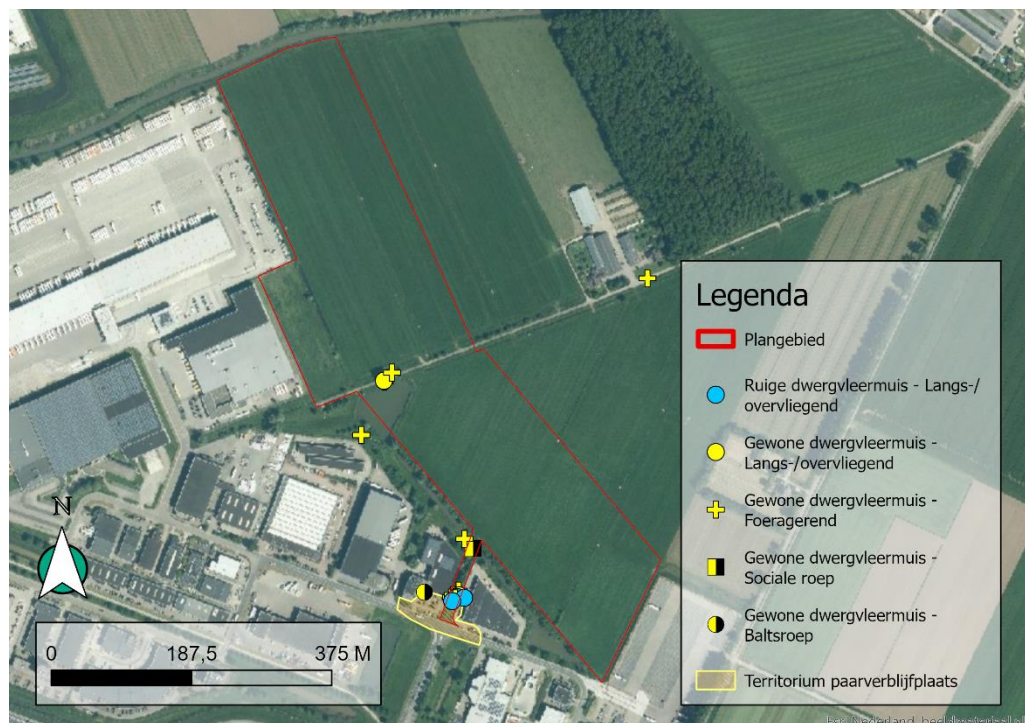
5.3.2.1 23 augustus 2023

Gedurende dit veldbezoek zijn geen paarverblijfplaatsen waargenomen in de te onderzoeken bomen. Er zijn langsvliegende en/of foeragerende gewone- en ruige dwergvleermuizen waargenomen. Tijdens het veldbezoek is tevens een gewone dwergvleermuis waargenomen die grote rondes met balts vloog rondom het gebouw ten zuidwesten van het besluitgebied op het adres Impact 2. Het individu baltste veel tijdens dit veldbezoek waarbij een duidelijk baltsgebied waargenomen werd. Hieruit kon het territorium van dit paarverblijfplaats waargenomen, waarvan een deel overlapt met het besluitgebied, maar het zwaartepunt ligt ten zuidwesten van het besluitgebied. Zie hiervoor ook navolgende afbeelding. Er zijn geen overige vleermuissoorten waargenomen.

5.3.2.2 15 september 2023

Gedurende dit veldbezoek zijn geen paarverblijfplaatsen waargenomen in de te onderzoeken bomen. Daarnaast zijn er af en toe overvliegende en/of foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Tijdens dit veldbezoek is op dezelfde locatie als op 23 augustus een gewone dwergvleermuis waargenomen die rondjes met balts vloog rondom het gebouw van Impact 2. Hierbij zijn minder baltsroepen waargenomen dan bij het vorige veldbezoek, maar wel duidend op een paarverblijfplaats en een gedefinieerd territorium bij Impact 2. Er zijn geen overige vleermuissoorten waargenomen.

In navolgende afbeelding zijn alle waarnemingen van het vleermuisonderzoek weergegeven.

Waarnemingen vleermuisonderzoek, zomer-/kraam- en paarverblijfplaatsen.

5.3.3 *Aanwezigheid essentiële elementen en effectenbeoordeling*

Voor vleermuizen zijn alle vormen van verblijfplaatsen essentiële elementen om de huidige staat van instandhouding niet aan te tasten. Binnen het besluitgebied zijn geen verblijfplaatsen aanwezig. Negatieve effecten op eventuele verblijfplaatsen binnen het besluitgebied zijn dan ook uitgesloten. Wel is er in het gebouw ten zuidwesten van het besluitgebied, Impact 2, een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen.

Binnen het besluitgebied zijn gedurende het veldbezoek ook foeragerende individuen waargenomen. In de directe omgeving van het besluitgebied is echter voldoende geschikt foerageergebied aanwezig voor vleermuizen, waardoor dit gebied niet essentieel is voor vleermuizen om voedsel te vinden. Voor de functionaliteit van de verblijfplaats in het gebouw naast het besluitgebied is het van belang dat er voldoende bomen aanwezig zijn. In het huidige planvoornemen worden enkele bomen gekapt in het verlengde van de Noordsingel voor het realiseren van een ontsluiting. Het betreffen bomen die van onvoldoende tot slechte kwaliteit zijn. Daarnaast worden er enkele bomen verplant. Derhalve blijft er voldoende groen aanwezig rondom de paarverblijfplaats waardoor de functionaliteit niet in het geding komt. Indien er op een grotere schaal bomen gekapt gaat worden, kan de verblijfplaats zijn functionaliteit verliezen waardoor er sprake is van een schadelijke handeling onder de Omgevingswet. Indien dit niet gewaarborgd kan worden, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een vergunning beschermde soorten onder de Omgevingswet noodzakelijk.

Binnen het besluitgebied zijn geen essentiële vliegroutes aanwezig. Op het merendeel van de veldbezoeken zijn vleermuizen waargenomen die langs vlogen, maar hierbij was niet een duidelijke richting waargenomen. Daarnaast zijn er in de directe omgeving voldoende oriëntatiemogelijkheden als alternatief voor vleermuizen om langs of over te vliegen, zoals een mogelijke (essentiële) vliegroute bij de Wijde Wetering ten noorden van het besluitgebied. Vanwege deze alternatieven is in het besluitgebied geen sprake van de aanwezigheid van een essentiële vliegroute. De Wijde Wetering bevindt zich weliswaar buiten het besluitgebied, maar kan in de invloedssfeer van de ontwikkeling liggen. Met de voorgenomen plannen moet er rekening mee gehouden worden dat deze vliegroute niet verstoord wordt door verlichting of visuele objecten. Dit is reeds in de uitgevoerde quick scan natuur aangegeven. Vleermuizen zijn namelijk erg gevoelig voor verstoring door licht bij hun vliegroute (Limpens et al. 2004). Indien dit niet gewaarborgd kan worden, dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien er sprake is van essentiële vliegroutes, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een vergunning beschermde soorten onder de Omgevingswet noodzakelijk.

6 Conclusie en advies

6.1 Ontheffing Wet natuurbescherming nodig?

In het besluitgebied is onderzoek verricht naar de aanwezigheid van essentiële elementen van verschillende soorten vleermuizen (ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis), steenuil en kerkuil.

De steenuil is tijdens het onderzoek niet vastgesteld in het besluitgebied en daarvan zijn dan ook geen essentiële elementen in het besluitgebied aanwezig. Daarom is met de geplande ruimtelijke ontwikkeling geen negatief effect op deze soort te verwachten. Van een schadelijke handeling onder de Omgevingswet is dan ook geen sprake. Voor deze uilensoort is derhalve een vergunning niet nodig.

De ruige dwergvleermuis, en gewone dwergvleermuis zijn in (de directe omgeving van) het besluitgebied aanwezig. Tevens is er een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen direct naast het besluitgebied. Voor het behoud van de functionaliteit van dit paarverblijf dient er met de ontwikkeling van het besluitgebied rekening gehouden te worden dat voldoende groen behouden blijft zoals benoemd in paragraaf 5.3.3. Daarnaast dient de watergang, de Wijde Wetering, ten noorden van het besluitgebied onverlicht te blijven om het behoud van een mogelijk aanwezige (essentiële) vliegroute te behouden. Indien deze maatregelen niet in acht genomen worden, moet voor wat betreft de vliegroute eerst aanvullend onderzoek gedaan worden. Voor het paarverblijf geldt dat sprake zal zijn van een negatief effect op de functionaliteit ervan. Er is dan sprake van een schadelijke handeling onder de Omgevingswet. In dat geval dienen dan mitigerende maatregelen getroffen te worden en moet een vergunning beschermde soorten worden aangevraagd.

Daarnaast is er een nestkast en tevens nestlocatie van de kerkuil aanwezig in de melkveehouderij ten noorden van het besluitgebied. Op basis van afstand tussen het besluitgebied en de melkveehouderij, ligt het territorium van deze kerkuil binnen het besluitgebied. Indien de maatregelen benoemd in paragraaf 5.1.2. nageleefd worden betreffende voorkomen van lichtverstoring van het foerageergebied en geluidsverstoring gedurende de aanlegfase, is er geen sprake van een negatieve impact op de nestlocatie. Indien niet gewaarborgd kan worden dat er geen sprake is van verstoring gedurende de aanleg- en/of gebruiksfase, kan een negatief effect niet voorkomen worden en is er sprake van een schadelijke handeling door de geplande ruimtelijke ontwikkeling. Er dient dan een vergunning beschermde soorten aangevraagd te worden.

Daarnaast dient te allen tijde rekening gehouden te worden met broedende vogels en de zorgplicht.

6.2 Broedperiode en zorgplicht

De zorgplicht van de Wet natuurbescherming is altijd van toepassing. Iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten

kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen). Ook kan er gefaseerd worden gewerkt om dieren de kans te geven om te vluchten.

Broedende vogels, vanaf het bouwen van het nest tot het uitvliegen van de jongen, zijn strikt beschermd. De broedende vogels en hun jongen mogen niet verstoord, verwond en gedood worden. Daarnaast mogen in gebruik zijnde nesten ook niet beschadigd en vernield worden. Zonder maatregelen kan dit bij ruimtelijke ingrepen wel gebeuren. Er is echter voor ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling hiervoor te verkrijgen in het kader van de Wet natuurbescherming. Wij adviseren daarom om de werkzaamheden buiten de broedperiode te starten, zodat er vanwege de dan aanwezige verstoring geen vogels in de buurt gaan broeden. De werkzaamheden kunnen dan vervolgens wel in de broedperiode doorlopen.

6.3 Vervolgstappen

- Houd rekening met de maatregelen voor de kerkuil als benoemd in paragraaf 5.1.2, indien deze niet gewaarborgd worden dient een vergunning aangevraagd te worden;
- Houd rekening met de maatregelen voor de vleermuis betreffende de vliegroute langs de Wijde Wetering en paarverblijfplaats naast het besluitgebied, indien deze niet gewaarborgd worden dient een vergunning aangevraagd te worden;
- Houd rekening met broedende vogels;
- Houd rekening met de zorgplicht.

Geraadpleegde literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017. Kennisdocument Rosse vleermuis. *Nyctalus noctula*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Dietz, Ch. von Helversen, O. Nill, D. 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika.

Haarsma, 2011. De Meervleermuis in Nederland. De Zoogdiervereniging, Nijmegen

Limpens, H. J. G. A. Twisk, P. Veenbaas, G. 2004. Met vleermuizen overweg. Brochure Rijkswaterstaat en Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017). Netwerk Groene Bureaus, Odijk.

Netwerk Groene Bureaus, Definitielijst Netwerk Groene Bureaus 2020, 16 januari 2020.

SAB, 2022. Quick scan natuur. Duiven, Centerpoort. SAB, Arnhem.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5: 1-584. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021

Zoogdiervereniging & Probos. 2012. Laanbeheer en vleermuizen; met oog voor veiligheid en cultuurhistorie; met bijdragen van E. A. Jansen, M. H. A. van Benthem, C. de Groot, P. Twisk & H. J. G. A. Limpens.

Websites:

www.bij12.nl

www.ndff.nl

www.rijksoverheid.nl

www.sovon.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.vogelbescherming.nl
www.wetten.nl
www.zoogdiervereniging.nl